BRZKÁ ZIMA NA PODZIM

EARLY WINTER IN AUTUMN

Tea Záchová, ed.

Texty / Texts: © Eva Bakkeslett,
Franz Bairlein, Luděk Čertík, Edith Jeřábková,
Alena Klvaňová, Martin Krsek, Olson Lamaj,
Magdaléna Manderlová – Michal Kindernay,
Gabriela Volná Garbová – Jan Hanel,
Elin Már Øyen Vister, Tea Záchová,
Terezie Zemánková, 2024
Design: © BFF – Marek Fanta, 2024
© Galerie Lázně Liberec
ISBN 978-80-87707-68-5

BRZ
ZIMA
POO

ZKÁ

NA

ODZIM

OBSAH

19 Brzká zima na podzim
Tea Záchová

23 Souzvuk plynutí
Tea Záchová

41 Uši krajiny
Edith Jeřábková

49 Okřídlené a okřídlující
Luděk Čertík

55 Kozmic Sounds
Magdaléna Manderlová a Michal Kindernay

79 Vedøya – nářek nad ptačí horou, která ztratila svůj hlas
Elin Már Øyen Vister

87 Stát se ptákem – pozvednout pohled a spatřit nové perspektivy
Eva Bakkeslett

99 Paleta nepřirozených barev
Olson Lamaj

111 Olga Karlíková, zdroj ekologické inspirace
Terezie Zemánková

117 Z Institutu pro výzkum ptáků Vogelwarte
Franz Bairlein

129 Ptačí eldorádo mezi továrními komíny
Martin Krsek

143 Návrat orlosupů do hor aneb některé chyby se mohou napravit
Gabriela Volná Garbová a Jan Hanel

149 Ptáci všude kolem nás
Alena Klvaňová

BRZKÁ ZIMA NA PODZIM

Každé ráno se dívám z okna. Vidím kavky, jak se drze procházejí po travnatém poli jako modelky na přehlídce, předvádějící své perleťově černé peří. Ptáci mě fascinovali od dětství, kdy jsem jako panelákové dítě zvědavě pozorovala různé druhy – husy, které mě honily syčením, vlaštovky, jež předpovídaly déšť, nebo ztracenou a vyděšenou korelu, která přiletěla na náš balkon. Vždy jsem obdivovala jejich ladnost, lehkost a často i neviditelnost. Abychom je spatřili, musíme být ostražití. A pokud se zaposloucháme, možná někde v dálce uslyšíme jejich zpěv. Ale uvidíme je?

Antologie textů inspirovaná výstavou *Hudbu jak vesmír rozlehlou, širou jak poledne* vznikla ze snahy zachytit mnohovrstevnatý fenomén ptactva. Výstava s názvem převzatým z básně od Emily Dickinson propojovala ekologické, kulturní, lokální i globální perspektivy a ptáky představila nejen jako biologické subjekty, ale také jako symboly a svědky ekologických změn. Ptáci jsou v antologii vnímáni jako citliví pozorovatelé světa, jejichž zpěv i pohyb odráží jemné rovnováhy přírodních systémů.

Kniha je rozdělena do několika vrstev, jež v lecčem odpovídají klíčovým liniím výstavy. První část, poeticky inspirovaná tematikou vztahu k jinému druhu alias stávání se ptákem, obsahuje texty Edith Jeřábkové, Evy Bakkeslett a Luďka Čertíka, které zkoumají, jak lze překračovat hranice lidského vnímání. Další kapitola se věnuje naslouchání a možnostem, které tento proces přináší jako odpověď na klimatickou krizi, a je hodně propojena se sound ekologií a hlubokým nasloucháním (autoři Magdaléna Manderlová, Michal Kindernay, Elin Már Øyen Vister). Výraznou inspirací byla tvorba Olgy Karlíkové, kterou zachytila Terezie Zemánková – právě díky její práci mohla výstava vzniknout. Olga Karlíková fascinovala propojením akustiky přírodních prostorů s kresbou, která připomínala seismografické záznamy ptačího zpěvu. Albánský umělec Olson Lamaj se zamýšlí nad svojí prací s kanárky, ale i obecně nad vývojem a původem chovu kanárků v Albánii. Zatímco některé země chovají kanárky pro jejich zpěv, jiné je selektují kvůli barvě, tělesnému typu nebo opeření.

Historický kontext přinášejí texty Krska a Bairleina věnované prvním ornitologickým stanicím ve střední Evropě. Publikaci zakončuje příběh z Liberce, kde výstava vznikala, v němž místní

odkazují přímo na domácí ptactvo (Alena Klvaňová, Jan Hanel). Kurátorský výběr začíná něžným příběhem výstavy a postupně přechází k otázkám, jak můžeme znovu začít naslouchat světu kolem sebe. Tato idea ostatně rezonuje i v Čapkově *Cestě na sever,* kde popisuje své dojmy ze skandinávských zemí, z míst, která jsou domovem bohatých ptačích kolonií.

Některé texty vznikly cíleně pro tuto antologii, jiné byly nalezeny náhodou. Jejich společným jmenovatelem je hluboká touha znovuobjevit, jak naslouchat nejen přírodě, ale i sobě navzájem. Protože pokud nezaslechneme vlastní vnitřní hlas, jak můžeme pochopit, co se děje kolem nás? Tato kniha je příběhem nás všech, otevřených k dalšímu psaní a naslouchání.

Tea Záchová

SOUZVUK PLYNUTÍ

TEA ZÁCHOVÁ